

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
prosinec 2025
125 Kč

10

OSOBNOST
Daniel Kehlmann
Velké věci se rodí
z posedlosti

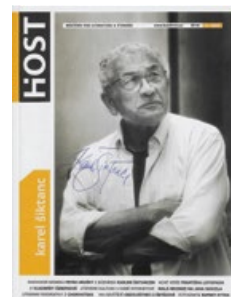
TÉMA
Systémová kritika
v současné poezii

BELETRIE
Palestiniští autoři
in memoriam

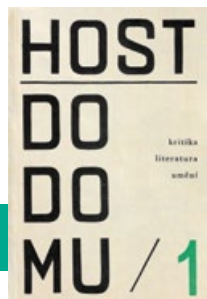
ROZHOVOR
Tomáš Sixta
Nechal bych
Boha být Bohem

VŠECHNY
ŽIVOTY
ZDENY
SALIVAROVÉ

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost
Číslo 10 | 2025, ročník XLI
Vyšlo v Brně 9. prosince 2025
Beethovenova 4, Brno, 602 00
tel.: 725 606 144
objednavky@casopishost.cz
www.casopishost.cz
Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host
(IČ 48 51 48 53),
s laskavou finanční podporou
Ministerstva kultury ČR
a statutárního města Brna ■ | ■ | ■ | ■ | ■

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine
(www.eurozine.com) eurozine
Registrováno Ministerstvem kultury ČR
pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938
Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor
Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora
Josefína Formanová | redaktorka
Václav Maxmilián | redaktor
Ondřej Nezbeda | redaktor
Frederika Halfarová | produkce
Alena Němcová | jazyková redaktorka
Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny
Matěj Málek | grafická úprava a sazba
David Konečný | fotograf
Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,
Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,
Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,
Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

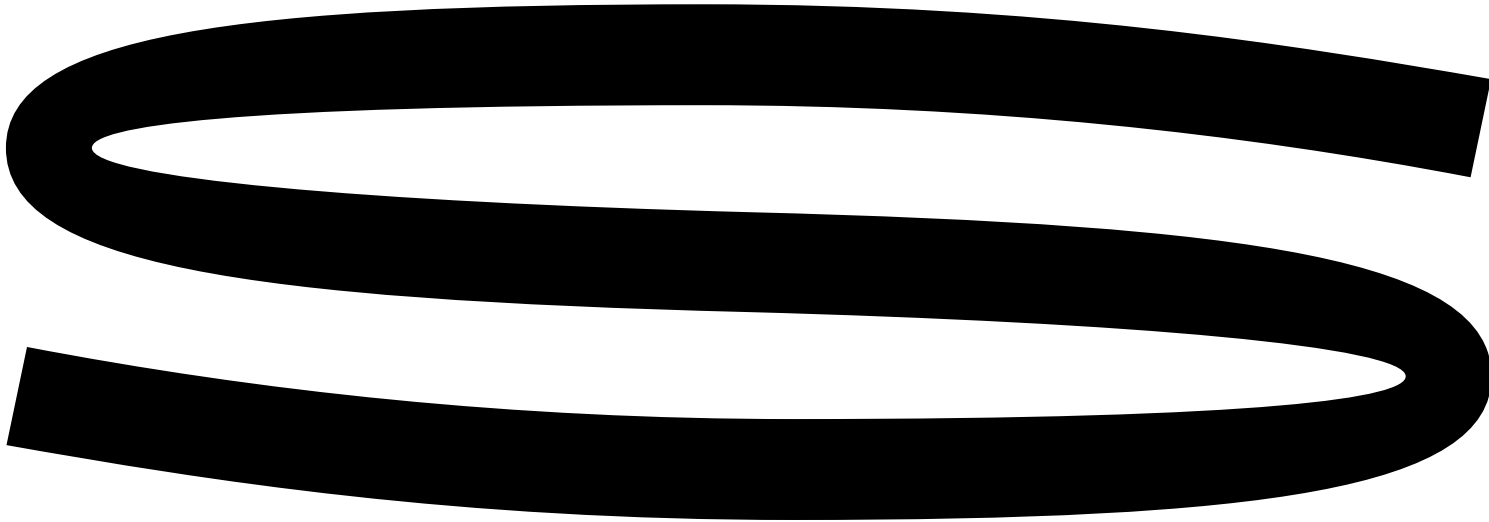
Písmo | Kunda (Superior Type)
a Atyp (Suitcase Type Foundry)
Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)
a Holmenn (70 g/m²)
Foto na obálce | Archiv Společnosti Josefa
Škvoreckého
Ilustrace | Barbora Idesová

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč
Předplatné na www.h7o.cz/predplatne
nebo telefonicky na čísle 775 995 695:
tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,
tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha
a První novinová společnost, a. s., Praha
Zasílání předplatného zajišťuje firma
SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

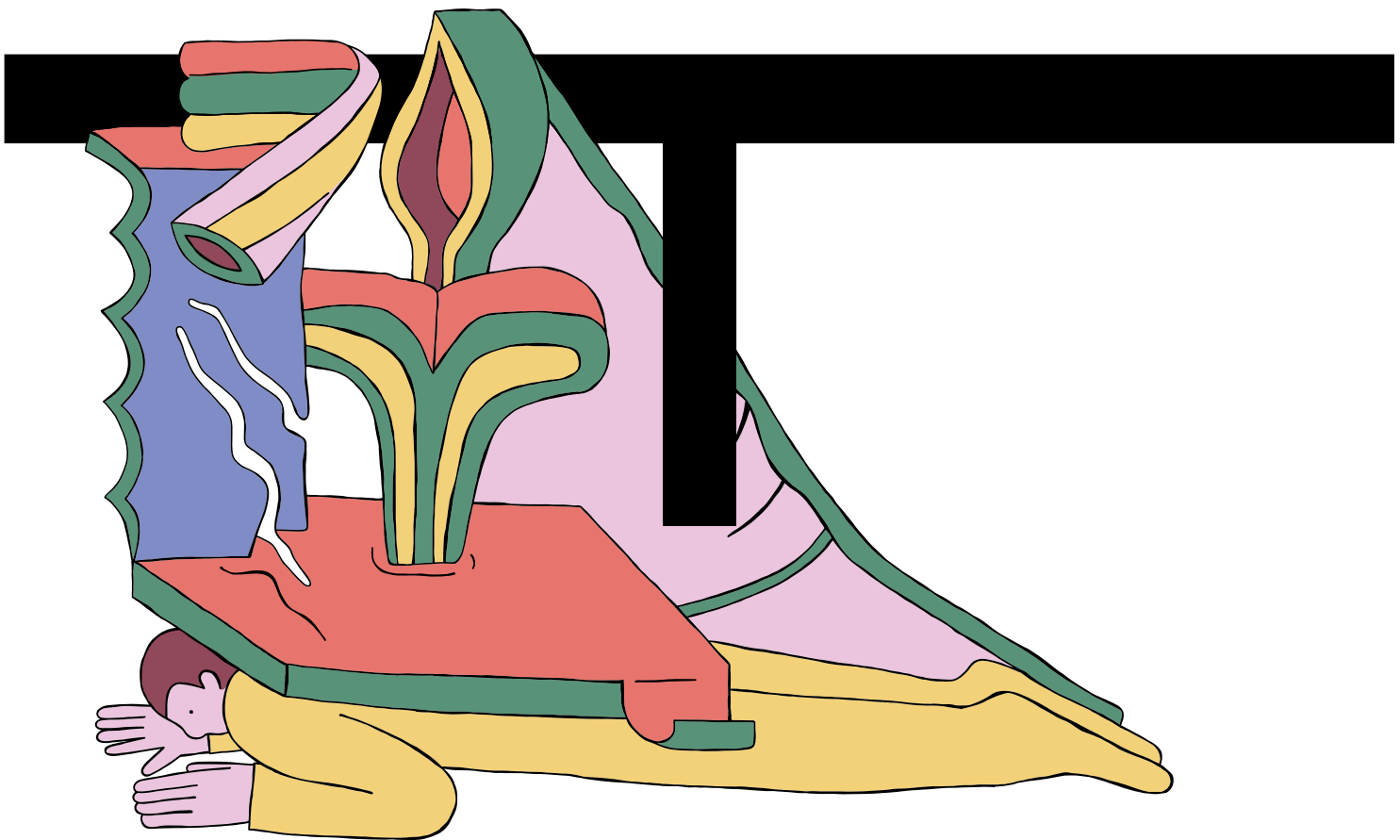
MILÝ SVĚTE

Jan Němec

„Milý světe, který sám sebe považuješ za spravedlivý a lidský...“ volá palestinská novinářka Fátima Hassúna v jednom z textů, které napsala před svou smrtí. Podobně jako desítky dalších palestinských spisovatelů, i ona zahynula během leteckých útoků na Gazu, pár dní před svou svatbou. Je to jedna z těch vět, které v člověku ulpí. Láskyplné oslovení všehomíra a poté výčitka, proti níž není obrany: i ty víš, že svět není, za co se považuje, a že tento rozpor se otevírá jako tlama, která nás postupně požírá. Palestinským autorům jsme se v tomto čísle *Hosta* rozhodli věnovat prostor nejen proto, že jsou oběťmi genocidy, ale i proto, že jsme literární časopis a oni zdaleka nejsou jen těmi oběťmi: psali. Hodí se to tím spíše, že tématem prosincového *Hosta* je společenská kritika v poezii, a co už jiného kritizovat než válečná zvěrstva. Není vůbec jisté, že literatura přináší nějaká poučení, ale pokud ano, snad je mezi nimi i tohle: nesmíme ztrácet svět ze zřetele a současně nesmíme ztrácet představivost. Milý světe, který bys mohl být i jiný... Tak třeba příští rok.

OSOBNOST

- 9 Velké věci se rodí z posedlosti. S Danielem Kehlmannem o příběhu obrácené emigrace, silné vůli a německém potlačování války

KONTEXTY

- 18 Jan Motal: Pojistka, které nikdo nevěří. O podkopaných kořenech médií veřejné služby

TÉMA KRITICKÁ POEZIE

- 26 Apolena Vybíralová: Odvaha opustit jeskyni. O systémové kritice v současné české poezii
32 Sylva Ficová: Slova mají kapsy. O brexitu, ženském těle a imigrantech v současné britské poezii
36 Nejsem fanouškem zrcadlových vydání. S Janem Zikmundem o nové antologii Dinosaurů v ulicích, současné americké poezii a české stopě
39 Václav Maxmilián: Poezie z druhého místa
40 Roman Polách: Ideologie jako zápach z úst

REPORTÁŽ

- 42 Olga Wawracz: Portské, oceán a investiční ráj. Co vidíme a co přehlízíme v současném Portugalsku

BELETRIE

- 49 **ateliér** Lubomír Hajdučík: Skurkovci
50 **in memoriam** V mé useknuté noze prorocké tetování
61 **povídka** Pavel Kohout: Zpívající vyzvědačka
64 **nová jména** Anna Marie Podlipná: Mravenci. Šest obrazů genocidy

ROZHOVOR

- 68 Nikdy bych se nechtěla vzdát REM fáze spánku. S Alžbětou Stančákovou o paralelních životech, masce normality a důležitosti odmítnutí

HISTORIE

- 76 Michal Příbáň: Všechny životy Zdeny Salivarové. Opožděný nekrolog

BONUSOVÝ ROZHOVOR

- 84 Nechal bych Boha být Bohem. S Tomášem Sixtou o současných výzvách křesťanství, náboženské výchově, vzteku na Boha či smyslu pokání

KRITIKY

- 94 Jakub Stanjura: Medúzy (Ondřej Nezbeda)
- 96 Paul Lynch: Píseň proroka (Jan Váňa)
- 98 Václav Jamek: Rok s ostatními sirotky (Magdaléna Platzová)
- 100 Andrea Sedláčková: Toyen, léta erotická (Josef Chuchma)

RECENZE

- 102 Lukáš Balabán: Román pro pitomce (Petr A. Bílek)
- 103 Michal Tallo: Všechno je v pořádku, všude je láska (Kryštof Eder)
- 104 Paul Murray: Včelí bodnutí (Marta Ljubková)
- 105 Kiba Lumberg: Potrhaná křídla (Alena Scheinostová)
- 106 Martina Malinová: Společná ekonomie lidských štáv (Andrea Popelová)
- 107 Jiří Dynka: Zdrhnout (CZ) (Libor Staněk II.)
- 108 Natália Antoňáková: Děloha (Lucie Lindnerová)
- 109 Filip Roháč: Královna racků (Jana Šrámková)

SLOUPKY

- 6 **názor** Josefína Formanová: Když Já nehledá My
- 7 **vlastiběda** Aleš Palán: Vlastiběda
- 16 **hranice** Alena Machoninová: Toto není další smutný sloupek
- 16 **mikrostop** Josefína Formanová: Veselé Vánoce!
- 17 **manuál** Antonín Tesař: Manuál ke Guillermu del Torovi
- 74 **paratext** Matěj Málek: ...dokud to neskončilo
- 83 **zevnitř** Emma Kausc: Jména nás tvoří, jen pokud jim to dovolíme
- 83 **laboratoř** Jan Váňa: Vynalézání spisovatelky
- 89 **druhá vášeň** Jonáš Hájek: FAQ k mé profesi
- 92 **perspective** Petra James: Bílá stránka modernismu
- 111 **atašé** Dita Malečková: Nevyhnutelné vyhlazení?
- 116 **mime** Jakub Jetmar: Oddalování konce
- 4 **hostpot** Statusy
- 5 **zprávy**
- 91 **madlenka Ivany Myškové**
- 110 **rozečteno** Tipy redakce

**S Danielem Kehlmannem o příběhu obrácené emigrace,
silné vůli a německém potlačování války**

VELKÉ VĚCI SE RODÍ Z POSEDLOSTI

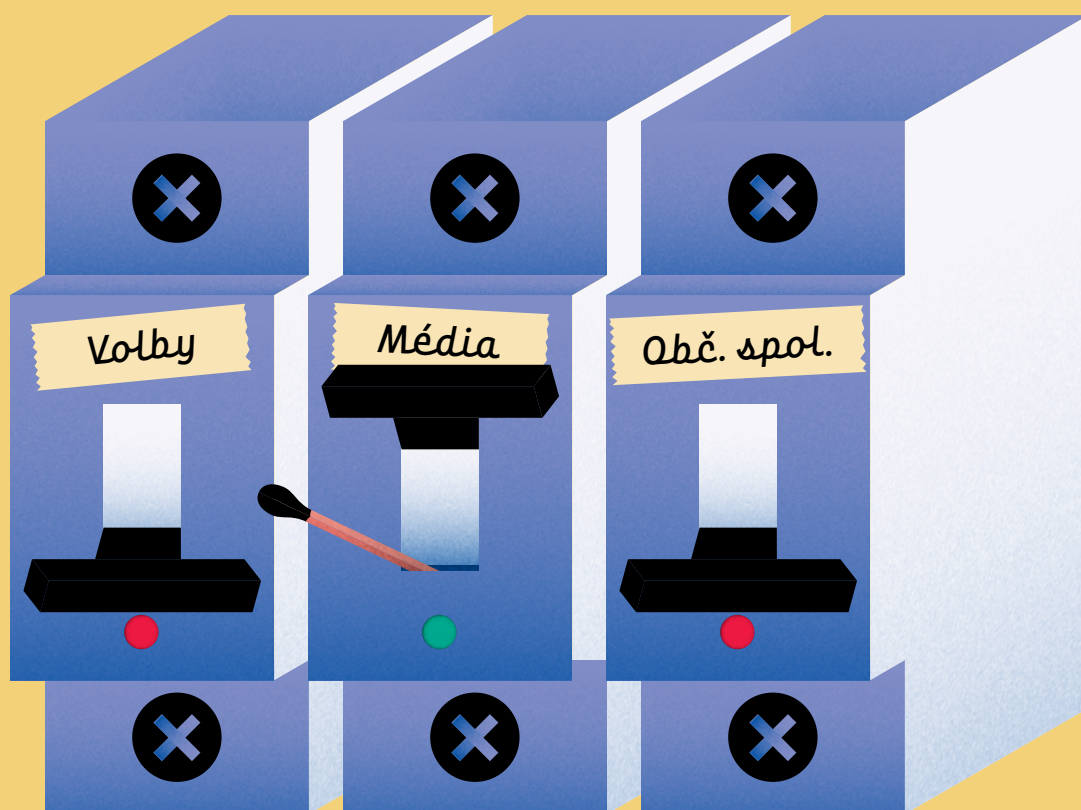
Text Agáta Nezbedová
Foto Jan Slavík, DOX

Rakouský režisér Georg Wilhelm Pabst patřil ve dvacátých letech minulého století spolu s Fritzem Langem a Friedrichem Wilhelmem Murnauem k „Velké trojce“ němému filmu. Spisovatel Daniel Kehlmann narazil v jeho životě na dvě nevšední skutečnosti — že ve třicátých letech natáčel v Hollywoodu, ale těsně před vypuknutím války se vrátil do Evropy. A že se jeho poslední film, který pod nacistickým dozorem natočil, nikdy nenašel. Pabstovy osudové kroky a morální proměnu odvíjí Kehlmann jako film z cívky ve svém novém románu *Šálivá hra světla*. Do Čech ho přijel představit v rámci festivalu FALL.

POJISTKA, KTERÉ NIKDO NEVĚŘÍ

Jan Motal

Plány vznikající vlády jsou v kulturní oblasti příznačně vágní — tedy až na jeden případ. Budoucnost Českého rozhlasu i České televize dominovala už ve volebních programech, její osud naznačuje i koaliční prohlášení. Mnozí občané, novináři i odborníci se obávají státní kontroly médií veřejné služby, jejich slučování, nebo dokonce rušení. Nemalá část společnosti však k veřejnoprávním médiím cítí nevraživost, nebo přinejmenším lhostejnost — stejnou jako ke státu. Tato situace není novinkou posledních let, ale výsledkem procesů, které ovlivňují média veřejné služby už dekády.

Když mluvíme o médiích veřejné služby, tak nějak automaticky je spojujeme s demokracií, nezávislostí a nestranností. Avšak historicky šlo především o státem garantované monopoly, které na Západě i ve východním bloku vydržely zhruba do osmdesátých let. Teprve nástup neoliberálních politik, které prosadili konzervativní politici jako Ronald Reagan, Margaret Thatcher a u nás o něco později Václav Klaus, donutil státy přehodnotit představu, že „veřejná služba“ je přirozenou vlastností veškerého vysílání. První půlku svého života tato média ztělesňovala průmyslový ideál, podle nějž rozhlasové a televizní vlny patří národu a mají být spravovány v jeho prospěch; druhou půlku se snaží přežít v prostředí deregulace, komerční konkurence a eroze profesních standardů.

Navzdory těmto proměnám si však nadále nesou kulturní imperativ zděděný z nacionalismu dvacátého století: povinnost „rozvíjet národní kulturu“ — ať už to dnes znamená cokoli. Veřejnoprávní média a jejich zastánci se snaží uchránit zbytky „mediálního sociálního státu“ před privatizačním tlakem, aby se chovala jako kterýkoli jiný hráč na trhu, anebo přistoupila na roli státního média (jako na Slovensku či v Maďarsku). A právě tento mix národního poslání, tržní soutěže a politických očekávání je pro instituce, od nichž žádáme

moderovat demokratickou veřejnou sféru, dlouhodobě nestabilní a výbušný.

Československý rozhlas a televize vkročily po roce 1989 do svobody ve chvíli, kdy se na Západě už smrákalo nad tradičním pojetím médií veřejné služby. Poznamenány komunistickou minulostí a s nejasnou budoucností byly hozeny do liberalizované tržní ekonomiky, která už podkopávala veřejnou službu všude v Evropě. Současná krize proto není až produktem tlaku oligarchů a národovecké pravice posledních dvou dekad; je spíše trvalým stavem, do nějž byla veřejnoprávní média vržena ve chvíli, kdy se vzpříčila mezi dědictvím státního monopolu a logikou volného trhu. Říkáme-li dnes, že s médii veřejné služby je ohrožena demokracie, neměli bychom se proto bát ohlédnout zpět — k podmínkám jejich vzniku i ke světu, který se mezitím radikálně změnil. Abychom porozuměli, jaké vnitřní rozpory mají zakódovány ve své DNA. Chceme-li je zachránit, je třeba číst dnešní situaci historicky a realisticky.

VEŘEJNÝ MONOPOL

Mezi světovými válkami se objevilo nové médium — rozhlas. A to v době masivního rozvoje elektrifikace na venkově a konsolidace národních trhů nově vzniklými státy. Rozhlas vyžadoval velmi drahou

infrastrukturu a bylo možné jej provozovat v omezeném vlnovém spektru, zároveň si národní státy v této době žárlivě střežily své ekonomické i kulturní zájmy. Vyspělá fordistická ekonomika se svými fabrikami, kartely a monopoly v mnoha evropských zemích soupeřila s vládami, které se ji snažily zregulovat. Ale zároveň se státy i naučily hrát roli velkopodnikatelů ve veřejných podnicích, které považovaly za důležité pro národní bezpečnost.

Většina evropských zemí proto přebírá kontrolu nad rozvojem rozhlasu a vytváří státem licencované monopolní národní korporace pro rozhlas. Formálně oddělené od vlády, založené a organizované státem, mají realizovat myšlenku progresivní průmyslové doby: rozhlasové vlny mají patřit občanům, ne soukromým podnikatelům. Tento model se drží s různými změnami prakticky až do osmdesátých let, kdy se fordistický model ekonomiky definitivně rozpadá ve prospěch monetarismu — namísto velkých, státem podporovaných korporací nastupuje deregulace, privatizace a globalizace založená na finančních tocích.

Monopoly pro média veřejné služby po první světové válce otevřely prostor pro šíření myšlenek, kultury i politiky v dosahu, jaký tu dosud nebyl: rozhlas dokázal oslovit i negramotné v nejzapadlejších koutech země, a to v reálném čase. Logicky se proto prosadila a ustálila představa, že jde o příliš

ODVAHA OPUSTIT JESKYNI

Apolena Vybíralová

SLOVA MAJÍ KAPSY

Sylva Ficová

NEJSEM FANOUŠKEM ZRCADLOVÝCH VYDÁNÍ

Rozhovor s Janem Zikmundem

POEZIE Z DRUHÉHO MÍSTA

Václav Maxmilián

IDEOLOGIE JAKO ZÁPACH Z ÚST

Roman Polách

KRITICKÁ POEZIE

Ilustrace Barbora Idesová

Před deseti lety česká literatura žila debatou o angažovanosti umění. Od té doby globální společnost prožila hodně kotrmelců, vstoupila do polykrize a z kritiky kapitalismu i současných podob demokracie se stal mainstream. Nad sociálně laděnými básněmi se dnes nikdo příliš nepozastavuje. Zmíněná diskuse se tak možná zaobírala špatnou otázkou. Takže: nejde o to, jestli ano, nebo ne, ale jak a proč.

ODVAHA OPUSTIT JESKYNI

Apolena Vybíralová

Svět kolem nás je plný struktur, které formují naše vnímání a chování, aniž bychom si toho byli nutně vědomi. V takovéto situaci se umění často stává prostředkem, který napomáhá tyto struktury odkrývat a upozorňuje na způsoby, jakými se do nás otiskují. Poezie pak zachycuje, jak okolní svět prožíváme i jak se toto prožívání utváří.

Snahu vymezovat se vůči mocenským institucím nebo praktikám, které svým vlivem formují společnost a jedince, můžeme souhrnně nazvat systémovou kritikou. Její projevy v současné české poezii se realizují rozličnými způsoby a mohou nabývat různých podob. Tuto linku lze sledovat už v předchozích historických etapách, a to zejména ve druhé polovině dvacátého století, kdy kriticky laděná poezie fungovala jako protipól k oficiální státní ideologii. Opozice se vůči komunistickému režimu a tehdejšímu společenskému nastavení vymezovala různou měrou, a nabývala tak celé škály podob, od prostého hlasatele demokratických hodnot (zmiňme například autory „*generace*“ *osamělých běžců* v období normalizace) až po otevřenou kritiku tehdejších poměrů (zde můžeme uvést mimo jiné texty Egona Bondyho, Iva Vodseďálky a jejich následovníků, kteří se totalitě a úřednímu jazyku vysmívají v ironických podtónech).

Vztah české literatury ke společnosti se mění po pádu režimu v devadesátých letech. Poezie se přirozeně odklání od společensko-politické tematiky a uzavírá se do sebe, což do určité míry činí za cenu ztráty čtenářstva. Ke sklonku první dekády jednadvacátého století však dochází k pohybu opačnému. Tento obrat je způsoben generační výměnou básníků vstupujících do literatury s novými zkušenostmi, prohlubujícím se vědomím dopadů hospodářské krize z roku 2008 na každodennost, celkově zosílenou kritickou atmosférou ve veřejném prostoru a také občanskými protesty reagujícími na korupční kauzy a politické napětí spojené s vládou Petra Nečase. Objevují se hlasy mladých autorů a kritiků, kteří proklamují větší aktuálnost

poezie a její aktivní zapojení do společenského dění. Slovy členů skupiny Fantasia, od níž vzešel prvotní impuls těchto snah, se jejich poezie „hlásí ke spoluodpovědnosti za stav světa“. V rámci následných debat o takzvané angažované poezii se pak ukazuje, že právě nedostatečné napojení na společenský kontext je některými kritiky interpretováno jako primární důvod ztráty čtenářstva.

V současné české poezii pak reakce na okolní svět a postoje k jeho hodnotám získávají novou podobu, kterou lze usou- vztáhnout s takzvaným *metamodernismem*. Tento umělecký diskurz lze vedle postavení subjektu a jeho citlivosti do popředí charakterizovat kolísáním mezi modernistickou nadějí a postmodernistickou skepsí, jejichž koexistenci je utvářen upřímný, ale kriticky uvědomělý přístup ke světu. Vznikající básně často oscilují mezi opozitními póly, a přestože lyrické subjekty často upírají pozornost mimo sebe sama, do popisované zkušenosti okolního světa se znatelně promítá osobní perspektiva autorů a výchozí pozice například příslušníka queer komunity či rasové menšiny.

Vzhledem k existenci těchto různých osobních perspektiv lze v rámci současné české poezie s kritickým rysem sledovat výraznou diverzifikaci tematických tendencí — na základě individuální zkušenosti každý autor akcentuje a považuje za důležitou jinou oblast společenské kritiky. Vedle kritiky z pohledu marginalizovaných skupin, to znamená těch, které čelí systematickému znevýhodnění nebo sociálnímu vyloučení na základě faktorů jako sexualita, gender nebo národnost, a vedle tematizace kritického vztahu k ekologické situaci klimatické krize se jako

nejmarkantnější jeví obecná kritika systému. Způsob, jakým poezie tyto tendence artikuluje, se přitom liší od jiných forem společenské reflexe v tom, že dává prostor individuálnímu prožívání, a umožňuje tak sledovat, jak se abstraktní společenské procesy konkretizují v každodenních situacích.

V perspektivě takové poezie je pro systém kapitalisticko-liberální demokracie příznačná přepjatá individualizace, která už v daném historickém kontextu nemusí být chápána jen jako možnost svobody, ale také jako tlak. Vytrácí se společenská sounáležitost, perspektivy efektivity a kompetencí se z pracovního prostředí často přenášejí i do oblasti intimity a mezilidských vztahů. Tento systém pak umožňuje a legitimizuje konzumeristické praktiky, které jediné se zdají být cestou, jak realizovat svou identitu i osobní štěstí, vlivem čehož působí hromadění věcí i služeb jako nezbytná potřeba. Společnost vštěpuje člověku pocit, že je jeho hodnota posuzována na základě spotřeby, a tak se tento konzumní styl života proměňuje v jakýsi neukojitelný impuls. Častěji než s přímocárým vymezením proti tomuto obecnému nastavení kapitalistické společnosti se ovšem v básních setkáváme s vyobrazením jeho konkrétních dopadů, na jejichž základě můžeme systémovou kritiku rozčlenit do tří výrazných tendencí, kterými jsou manipulace, dopady socio-ekonomických nerovností a vzájemné odcizení vedoucí k narušení vztahů.

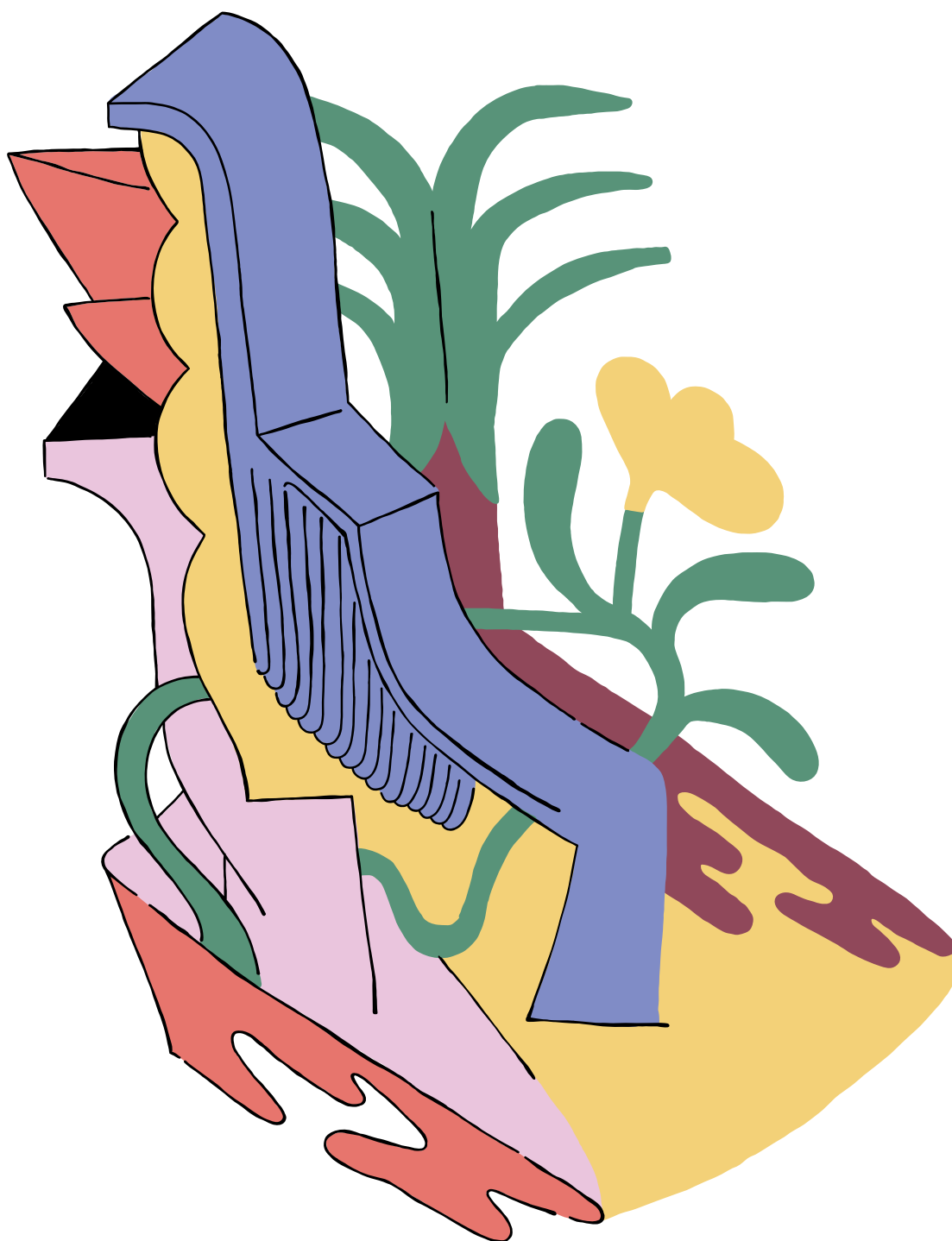
JEŠTĚ MU PODĚKUJES

Lyrické subjekty se v mnohých případech situují do opozice vůči většinové společnosti. Už tuto ambici podívat se

SLOVA MAJÍ KAPSY

Sylva Ficová

VÁNOCE S MĚSÍČNÍKEM *HOST.*

DARUJTE SVÝM BLÍZKÝM
PŘEDPLATNÉ.
ROČNÍ, PŮLROČNÍ,
ELEKTRONICKÉ.

**K tištěnému předplatnému
je navíc zdarma i elektronická verze
a sleva na nákup knih v nakladatelství Host.**

www.h7o.cz/predplatne

NEJSEM FANOUŠKEM ZRCADLOVÝCH VYDÁNÍ

Text Václav Maxmilián

Americká poezie patří k nejvydávanejším a nejsledovanějším u nás. Dokazují to četné antologie, ale i překlady celých sbírek, jež za poslední půlstoletí vycházely. S editorem Janem Zikmundem hovoříme o tom, jak nejnovější antologie vznikala a jak vypadá společenská kritika v současné americké poezii.

Muž, který dal hlas paměti

Osobní i dějinná dobrodružství Claude Lanzmanna – od druhé světové války až po natáčení jednoho z nejdůležitějších filmů 20. století

Knihu nyní
můžete koupit
v našem e-shopu
www.eprostor.com
Děkujeme, že nás
nepřestáváte
podporovat

P R
O S T
O R

Dáváme kvalitním knihám prostor

Co vidíme a co přehlížíme v současném Portugalsku

PORTSKÉ, OCEÁN A INVESTIČNÍ RÁJ

Olga Wawracz

**V MÉ USEKNUTÉ
NOZE
PROROCKÉ
TETOVÁNÍ**

In memoriam

**PAVEL
KOHOUT**

Povídka

**ANNA MARIE
PODLIPNÁ**

Nová jména

**ĽUBOMÍR
HAJDUČÍK**

Ateliér

V MÉ USEKNUITÉ NOZE PROROCKÉ TETOVÁNÍ

RIF'AT AL-ARÍR

Jsem ty

Dva kroky: raz, dva.
Koukni se do zrcadla:
taková hrůza!
Pažba tvojí M-16 na moji lící kosti,
žlutá skvrnka, kterou po sobě zanechala,
jizva ve tvaru nábojnice roztahující se
jako hákový kříž,
vinoucí se po mém obličejí,
ten žal, co mi vytéká
z očí, odkapává
z nosních dírek, bodá mě
do uší, zaplavuje
mi to tady.
Jako tobě
před nějakými
sedmdesáti lety.
Jsem jenom ty.
Jsem tvoje minulost sužující
tvoji přítomnost i budoucnost.
Snažím se jako tehdy ty.
Bojuju jako tehdy ty.
Vzdoruju, jako jsi vzdoroval ty,
a na chvíli bych
se i nechal inspirovat
tvoji houževnatostí,
kdybys mi zrovna
mezi krvácející oči
netlačil hlaveň
zbraně.
Raz. Dva.
Stejná zbraň,
stejná střela,
co ti zabila mámu,
co ti zabila tátu,
se ve tvých rukou
obrací

proti mně.
Označ tu střelu a označ si zbraň.
Přičichni k ní a ucítíš svoji i moji krev.
Ucítíš moji přítomnost a svoji minulost.
Ucítíš moji přítomnost.
Ucítíš svoji minulost.
Proto jsme dvojčata,
stejná životní dráha,
stejná zbraň,
stejně utrpení,
stejný výraz
ve vrahově obličejí,
stejně všechno,
až na to, že ve tvém případě
se oběť vyvinula, pozpátku,
v predátora.
Povídám ti.
Jsem ty.
Až na to, že nejsem ty teď.
Necítím k tobě nenávisť.
Chci ti pomoci, abys přestal nenávidět
a zabíjet mě.
Povídám ti:
přes hluk samopalu
neslyšíš,
přes pach střelného prachu
není cítit moje krev.
Jiskry zkreslují
výraz v mém obličejí.
Nemohl bys přestat střílet?
Na chvíli?
Nemohl?
Stačí, abys jenom
zavřel oči
a uviděl, jak nám tyhle dny
zaslepují srdce.
Zavři oči, pořádně,
abys viděl

vnitřním zrakem.
Pak se podívej do zrcadla.
Raz. Dva.
Jsem ty.
Jsem tvoje minulost.
A když mě zabíjíš,
zabíjíš i sebe.

Z anglického originálu přeložil Jan Škrob.

Rif'at Al-Arír (1979—2023)
byl palestinský básník, spisovatel
a pedagog z Gazy. Vyučoval
komparatistiku, anglistiku a tvůrčí psaní
na Islámské univerzitě v Gaze a redigoval
sborníky *Gaza Writes Back* a *Gaza*
Unsilenced. Byl zabit při izraelském
leteckém útoku v prosinci 2023. Jeho
tvorba, zejména báseň „Jestli mám
zemřít“ přeložená do řady jazyků,
se stala symbolem odporu a lidskosti
uprostřed utrpení.

REAKCE JANA ŠKROBA

Jsi já

Refa'atu Alrírovi

Některé pohyby v zrcadle splývají v jeden. Jako odlesky světla. Některé věci se už nikdy nesmí opakovat. Já vím. Tohle se už nikdy nesmí opakovat. Já vím. Já vím. To, co se opakuje, je vždycky něco jiného, řekli by ti, kdo rozhodují. Některé věci zůstávají nepředstavitelné, i když je vidíš před sebou. Člověk se skládá z viditelných a neviditelných částí. Historie se skládá z částí, které se nesmí opakovat. Moji mrtví tuhle nestvůru poznali zevnitř. Proto jsem tady. Stojím nad umyvadlem a představuji si, že jsi já. Nechce se ti pracovat na překladech, radši by ses šel projít k řece, posadil se na kameny a pozoroval odlesky světla na hladině. Ale musíš se překonat, i když na to nemáš ani pomyšlení, jenom si rychle uvaříš černý čaj do püllitru, jenom rychle ještě něco zakousneš. Na banán nemáš chuť. Jsi já. Nejsi já. Jsi mrtvý. Člověk se skládá z vášní, které po smrti vyhasínají, ale zůstávají v pohybu déle než tělo. Já vím. Tohle se už nikdy nesmí opakovat. Já vím. Já vím. Já vím. Moji mrtví prošli peklem, protože ti, kdo rozhodují, rozhodli, že nejsou lidé. Dovedeš si to představit? Samozřejmě si to dovedeš představit. Nemusíš si to představovat. Jsi já. Nejsi já. Jsi mrtvý. Ti, kdo rozhodují, rozhodli, že nejsi člověk. Že jim překážíš v růstu. Nestvůra rozevřela chřtán. Není těžké zabít člověka, když si představuješ, že není člověk. Některé věci zůstávají nepředstavitelné, i když je vidíš před sebou. Tohle se už nikdy nesmí opakovat. Já vím. Já vím. Já vím. Ze slov se stávají zvuky, ze zvuků slova. Proto jsem tady. Já vím.

FÁTIMA HASSÚNA

Celých 300 dní mi už dělá společnost Anya — můj foták a jediná dobrá kamarádka, která umí zachytit věci kolem a pořídit snímky podle mých představ. Už 300 dní nás vyvražďují, mě a mé bratry. Zemi zalévá krev a já se začala bát chvíle, kdy mě zalije a potřísní krev mých bratrů. Už 300 dní vidám jen černou a červenou, čichám jen pach smrti, jím jen trpké plody a dotýkám se pouze mrtvol.

Poprvé jsem zakusila tak obrovskou ztrátu. Ztratila jsem 11 členů rodiny, lidi nejmilejší mému srdci. Ale ani tak mě nic nezastaví. Den co den procházím ulicemi, přestože nemám žádný skvělý plán. Prostě jenom chci, aby svět viděl to, co vidím já. Fotím, abych o tomhle období svého života pořídila záznam. Fotím dějiny, o kterých možná jednou budou slýchat moji synové. Nebo třeba nebudou.

Umíráme tu, umíráme den co den v mnoha odstínech a podobách. Když vidím trpět děti, umírám natisíckrát; rozpadám se, obracím se v prach. Mučí mě, co se z nás stalo. Mučí mě ta nesmyslnost, ta obluda, která nás den za dnem požírá: mučí mě to. Den co den když odcházím, vidím, jak mi matka mává na rozloučenou, ale neohlédnu se. Nechci vidět její oči. Nechci, aby matka prožívala všechno to trápení, ale co je v tomhle městě jiného? Jen smrt.

A když už mluvím o smrti, o nevyhnutelné smrti:

Musím-li zemřít, chci, aby má smrt byla slyšet. Nechci být zprávou, co se mihne v televizi, ani číslem v davu. Chci, aby mou smrt slyšel celý svět, aby se do něj navždy otiskla jako věčný snímek, který nezapadne v čase ani v prostoru.

Dobré ráno,
dnes ráno mi hlavou prolétla otázka, jak asi budeme žít, až tahle válka skončí. Jak bude co chutnat po všem tom strádání? Jak bude chutnat čokoláda, když ji poprvé ochutnám po devíti měsících. Vážně jsem na její chuť zapomněla? Co budu cítit, až mi máma poprvé udělá kuře s rýží a zeleninou nebo svou úžasnou maklúbu?

Říkám si:

„Najím se jednoho dne dosyta a zmocní se mě pak ona spokojená malátnost, kterou jsem po jídle cítila kdysi? Nebo žaludek to lahodné jídlo nepřijme, protože se tak dlouho plnil jen podřadnou stravou? Jaké to bude, až si poprvé kousnu do jablka, až poprvé okusím ovoce? Budu mít jenom jedno, nebo jich bude víc?“

Zajímalo by mě, jak budu vnímat svět, až budu opět sytá. Dokážu v životě znovu vidět naději? Budu mít pocit, že je na světě něco, kvůli čemu stojí za to žít? Nebo se nic nezmění, protože tahle válka nás naučila vnímat svět z jiné perspektivy a z daleko odpudivějších úhlů?

Milý světe, který sám sebe považuješ za spravedlivý a lidský, vážně si myslíš, že je normální přát si podobné věci v roce 2024?

Všechno to vraždění nás naučilo věci zmenšovat a činit je skladnějšími. Svět je teď tak maličký, že ho člověk unese na zádech. Celý svět se dá zmenšit do jediné tašky, nebo třeba jen do dvou dlaní a holých zad! Všechno to vraždění naučilo zmenšovat se i mě samotnou, naučilo mě držet jazyk za zuby, když mám v ústech smrt, zachytit její blížící se zvuk, přijímat skutečnost, ve které vše náhle mizí, přijmout ji bez námitek, aniž by se mě dotkla.

Díky tomu všemu, co se stalo, tomu všemu, co se stále děje, se cvičíme, abychom se mohli stát vším možným — jen ne normálními lidmi.

Z angličtiny přeložil Vratislav Kadlec.

Fátima Hassúna byla fotografa, novinářka a spisovatelka. Dokumentární film o jejím životě v *Gaze Put Your Soul on Your Hand and Walk* (Vlož svou duši do dlaní a jdi) měl letos premiéru v Cannes. Den poté, co byl oznámen výběr jejího dokumentu pro festival v Cannes, a pár dní před její svatbou izraelská raketa cíleně zasáhla její rodinný dům a zavraždila Fátimu a jejích deset příbuzných, včetně její těhotné sestry. Na sociálních sítích Fátima napsala: „Pokud zemřu, chci hlasitou smrt.“

REAKCE OLGY SŁOWIK

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
deklaruje jednoznačnou podporu
tvému zarytému nepříteli
v sebeobraně proti teroru.

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
sleduje masakr v přímém přenosu.
Soucítí sice s utrpením dětí,
nicméně je zdrženlivý v úsudku —
je těžké vyznat se v dlouhém feedu zlých skutků.

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
ústý prezidenta Spojených států amerických povzbuzuje
tvého nepřítele: „Musíte ten problém vyřešit.“

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
pomocí klávesnice premiéra České republiky prohlašuje:
„Stojíme za Izraelem! Jako vždycky!“

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
si příliš pozdě přestává být jistý,
zda hladovění, mučení, střílení na civilisty
se do pojmu sebeobrana vejdou.

Milý svět, který sám sebe považuje za spravedlivý a lidský,
čeká, až příslušné instituce posoudí,
jaké pojmy a jaké definice nejpřesněji vystihují to,
co svět sleduje naživo.

SALÍM AL-NAFFÁR

Gaza

Nad stany podél cest
jsem jako hvězdu zavěsil tvůj cejch
Vůdci karavany jsem načrtl směr,
po stezkách z karneolu, aby nechal se vést
V citlivém srdci vepsané tvé jméno,
co přimělo
tonoucího se ještě hlouběji ke dnu snést
To, co je mezi tebou a mnou, nikdo
nezpochybní,
a o ohni v nás neutichne zvěst
To, co je mezi tebou a mnou:
To jsou písky mých her
a otcův stín,
co snáší se dál, ač se vytratil
Klíčí tu na mářách domovin,
jako býlí podél cest

Z arabštiny přeložila Karolína Švandová.

Salím Al-Naffár (1963—2023) pocházel z uprchlického tábora v Gaze, jeho rodina byla vysídlena z Jaffy. Studoval arabskou literaturu na univerzitě Tišrín v Sýrii a v roce 1994 se vrátil do Gazy, kde publikoval sbírky poezie i prózu. Tragicky zemřel spolu s částí své rodiny při izraelském náletu v Gaze.

REAKCE ADAMA BORZIČE

Salimu Al-Naffarovi
Kamsi do nebeské Gazy

Jitce Fatimě Abuzaradové

Salime — bratře,
všechno je tak podivně propojené,
někdy spárované hůř, než chceme,
nití horkou jako lidská bolest.
Neměl jsem tušení, že žiješ.
A že jsi žil, jsem seznal,
až když tě zavraždili.
S tebou zahynulo
při izraelském leteckém útoku
dvanáct členů tvé rodiny,
včetně tvé ženy, tří dcer,
a jednoho syna, a jednoho bratra,
a jeho ženy, a jejich pěti dětí.
13 je očividně číslo smrti.
Narodil ses v roce 1963
v uprchlickém táboře
poblíž města Gaza.
V roce 1967 vyhnala
izraelská armáda
celou tvoji rodinu
do jiného uprchlického
tábora — v Sýrii.
Tvé dětství
bylo prý melancholické.
Písek vane
studeným ránem
a zasypává bez konce
dřevěné hračky.
Když ti bylo deset,
zemřel ti otec
a dětství bylo fuč,
jako když odfoukneš zrnko
písku. Musel ses postarat
o matku, bratra a sestry.
Po nocích počítals hvězdy.
Už na střední jsi psal básně,
u většiny básníků to tak bývá,
píšeme básně už na střední.
Pak vystudovals, začals publikovat,
nejdřív časopisecky, tak jako většina

básníků, pak získals věhlas
jako menší počet básníků
a žils jeden opravdový lidský život.
Tvoje autobiografie se jmenuje
Drobná vzpomínka na štěstí.
To mě, když na tvůj osud myslím,
utěšuje. Tvůj přítel historik
Muhammad Ismael o tobě říkal,
že jsi „divoký dobrodruh“,
a to mě taky uklidňuje.
Už delší dobu tuším,
že dobro je divoké.
O vlastní poezii jsi poznamenal:
*Po celé generace moje rodina snášela
zbytečnou bídu apartheidu.*
Proto někdy zpívám o našem zoufalství.
*Ale možná mají lidé rádi
moji tvorbu právě proto,
že se nikdy nepoddává nenávisti
ani nevyzývá k násilí.*
V roce 1994 ses konečně vrátil
a usídlil ses s rodinou doma v Gaze,
poblíž města Gaza, kde jsi v roce
2023 zemřel.
Tak věci postupují v kruhu.
A vše je podivně propojené.
Tak i tvůj stín klíčí u cesty,
zatímco na něj padá stín
těch, co vraždí nevinné.

ABDRABBIH MUHAMMAD ISLÍM

Digitální potulování

(1)

Krab se loudá ve stínu mé básně,
doprovázím ho do digitálního hotelu
v jeho nejzazším rohu — pokoj číslo 13.

(2)

Unáším „Hotmail“ z váčků večera
a smlouvám s ním o světlo měsíce
a o pavučiny v mé useknuté noze!
A ptám se ho, kdy letos v létě zaprší nad Gazou!

(3)

Zadáva heslo,
kope digitální tunel mezi mými žebry,
levou rukou fackuje tvář sucha,
pravou rukou hladí travu...
Kreslí ticho
a udeří ho po zátylku noční vůní sametového hřebíčku.

(4)

Hledám ve svých listech přístav,
v němž by zakotvila má báseň,
a v mé useknuté noze prorocké tetování!

(5)

Mé listy močí jako zelený večer,
vstávám na svém digitálním křesle jako magnetický sokol
a hraju si s pavoukem...
Pokouším se vstoupit do podrobností prázdna
a do oranžovníků v mé duši...
Tlačím je ke zdi z elektronů
a naslouchám jako mlha své digitální posteli!

(6)

Zde — magnetický bonbón!

(7)

Čísla mě prosí, aby pochopila můj mořský neklid,
aby ozdobila nahotu vody,
a v mém krvácení — jen prach,
pěna těžkne na mé ruce
a na řasách

a pavouk — gazela z uhlíků!

(8)

Padáme do nebe
a podzim zavírá moře
a jako vždy — míří k mé useknuté hlavě!

(9)

Potkávám domněnku jako zemi, již zalévá voda,
sbírám třísky své paměti jak čísla,
která se druží s vůní manga.
Vypouštím jujubu svému lahodnému pavoukovi,

sladkému,

a odpočívám poblíž pochybností měsíce.

Ptám se pramenů mraků

a Bůh je povzdech v mých palestinských ústech!

Procházím bouří čísel v šálku své kávy

a můj meč odhání ode mě stromy

a odhaluje mě nebi!

(10)

Mé koně jsou stále panny

a hlína — tajná čísla!

(11)

Když se přiblížím k pavučinovým vláknům,

má roucha ochabnou,

ticho se trhá na listy datlí!

Ztvrdne palestinské jablko

a večer je krokem v přeludu!

A já mluvím tichem!

(12)

Otázka je digitální barikáda,

zívající jako můj digitální korán.

**Z arabštiny přeložili Orfan Massalema, Noaman Massalema
a Sufian Massalema.**

Abdrabbih Muhammad Islím byl palestinským akademikem a básníkem žijícím v Gaze. Jeho poezii lze popsat jako vizionářskou, kombinující islámské motivy s tradičními tématy arabské poezie a moderním slovníkem, který můžeme dnešní terminologií označit za imaginaci digitality. Z jeho textů lze vyčíst optimismus i nejistoty, pojící se s příchodem nových technologií a jejich místem ve společnosti. Daří se mu čtenáře svou představivostí jak rozrušovat, tak mu poskytnout bezpečný přístav a útěchu ve familiárních obratech. Byl zavražděn se svou rodinou při izraelském náletu v srpnu 2024.

REAKCE SUFIANA MASSALEMY

(1)

ticho zatáhlo závěsy
hotelového pokoje
ukrývám se v přítmi
kartónových stěn
ozařuje mě tenký proužek
modrého světla
rozděluje můj život napůl
upozornění na nové zprávy
padající do spamu

(2)

pavouci ve stinných rozích
mi našeptávají skladbu věty
loví ta správná slova jako mouchy
nepíšu ve svém rodném jazyce
jak rád bych sbíral pomeranče
spíš než kontroloval biometrické údaje
okupace

(3)

rozvlněná hladina podlahy
podlamuje rovnovážný stav
bloudím skrze zapomenuté URL adresy
liminální koridory chodeb webové odkazy
doprovázím Boha kamkoliv mě zavede
tančím v zahradách svobody
dovoluji si být člověkem

In memoriam Rif'at Al-Arír Fátima Hassúna Salím Al-Naffár Abdrabbih Muhammad Islím

„Musím-li zemřít, chci, aby má smrt byla slyšet. Nechci být zprávou, co se mihne v televizi, ani číslem v davu. Chci, aby mou smrt slyšel celý svět, aby se do něj navždy otiskla jako věčný snímek, který nezapadne v čase ani v prostoru.“ (Fátima Hassúna)

Téma izraelsko-palestinského konfliktu štěpí od října roku 2023 nejedno společenství a české prostředí není výjimkou. A třebaže se z mediálního prostoru zprávy z tohoto regionu po uzavření příměří vytratily, situace zůstává závažná. Literatura má nicméně oproti médiím jisté výhody — není těkavá a dokáže překračovat kulturní hranice. Cyklus, který představujeme, má za cíl zprostředkovat českému čtenářstvu tvorbu palestinských autorek a autorů, zabitých v průběhu izraelské ofenzivy a zároveň narušit zaběhnutý narativ, který Palestincům obvykle přisuzuje buď role fanatiků, nebo obětí, tvůrčích osobností však zřídka. Texty otiskujeme tak, jak vznikaly: po původních palestinských básních, esejích a příbězích následuje česká reakce. Za možnost nahlédnout do životů a způsobu uvažování palestinského autorstva patří díky překladatelům, v první řadě ale *in memoriam* těm, jejichž hlasy byly násilně umlčeny. Překladatelé i autoři se vzdali honorářů ve prospěch básníka a spisovatele Mohammeda Alzaqouqa a spisovatele Husama Maaroufa. Na crowdfundingových platformách GoFundMe a Chuffed je můžete podpořit i vy.

Povídka Pavel Kohout

Pavel Kohout (nar. 1928) je český prozaik, dramatik, básník, filmový scenárista a režisér. Po maturitě na reálném gymnáziu (1947) studoval estetiku a divadelní vědu na Karlově univerzitě. V letech 1949—1950 pobýval na velvyslanectví v Moskvě, v letech 1951—1952 byl šéfredaktorem *Dikobrazu* a dále pracoval v dalších periodikách. Prominentní autor padesátých let patřil k takzvanému „kulturnímu kádru“ komunistické strany. Ve druhé polovině šedesátých let jeden z představitelů nonkonformního proudu v české literatuře, v roce 1968 protagonista pražského jara. Za postoje v roce 1968 a činnost v Chartě 77 byl vypovězen z Československa. Po roce 1979 žil v Rakousku, spolupracoval mimo jiné s Günterem Grassem. Po roce 1989 se věnoval kulturním vztahům mezi Českou republikou a německy mluvícími státy. Žije střídavě ve Vídni, Praze a na Sázavě. Jeho dramatické adaptace a divadelní hry byly uvedeny na scénách v řadě zemí celého světa.

Nová jména Anna Marie Podlipná

Anna Marie Podlipná (nar. 2002) je básnířka, organizátorka kulturních akcí a environmentální aktivistka. Jako performerka se pohybuje na české slam poetry scéně pod pseudonymem Lví. Vystudovala ekologickou a evoluční biologii.

Ateliér Ľubomír Hajdučík

„Výstavou *Ticho v koutě* představuje slovenský fotograf a farář Ľubomír Hajdučík z Námestova cyklus zátiší s náboženskými předměty,“ uvedla exponáty instalované letos v metropoli Hané kurátorka Štěpánka Bielešová z Muzea umění v Olomouci. „Jeho komorní kompozice s ikonami, svícemi a liturgickými předměty vnášejí do výstavy tichou rovinu meditace, víry a duchovní přítomnosti. Místo vizuálního chaosu či provokace sleduje Hajdučík prostor jako symbolický rámec důstojnosti a naděje — jako místo, kde i v nedostatku přetrvává vnitřní řád.“ K poněkud odlišné kolekci ze stejného prostředí, završující na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě bakalářské studium, autor napsal: „Jedná se o rodinu žijící ve skromných podmínkách, přičemž způsob života výrazně ovlivňuje její mentální nastavení. Všichni členové rodiny jsou postiženi, každý v jiném rozsahu. Žijí v uzavřeném kruhu, kterému většina společnosti nerozumí, a právě toto neporozumění se snažím prolomit. Žít v porozumění je cesta, jak si k sobě najít vztah a učit se chápat jeden druhého, i když jsme rozdílní.“ (Josef Moucha)

S Alžbětou Stančákovou o paralelních životech,
masce normality a důležitosti odmítnutí

NIKDY BYCH SE NECHTĚLA VZDÁT REM FÁZE SPÁNKU

Text Václav Maxmilián
Foto David Konečný

Nejnovější kniha Alžběty Stančákové s magickým názvem *Tvoje tvář s hebkým odrazem* se pohybuje na hranicích povídek a básní v próze, přestože nejlépe ji vystihuje žánr, který čtenář najde na přebalu: arabesky. Tento drobný prozaický útvar charakterizuje nekomplikovaný děj, ironizující pohled a hravý fantazijní styl. Na těch v knize je ovšem podstatná ještě snovost, cestování cizí zemí a společensko-kritické alegorie.

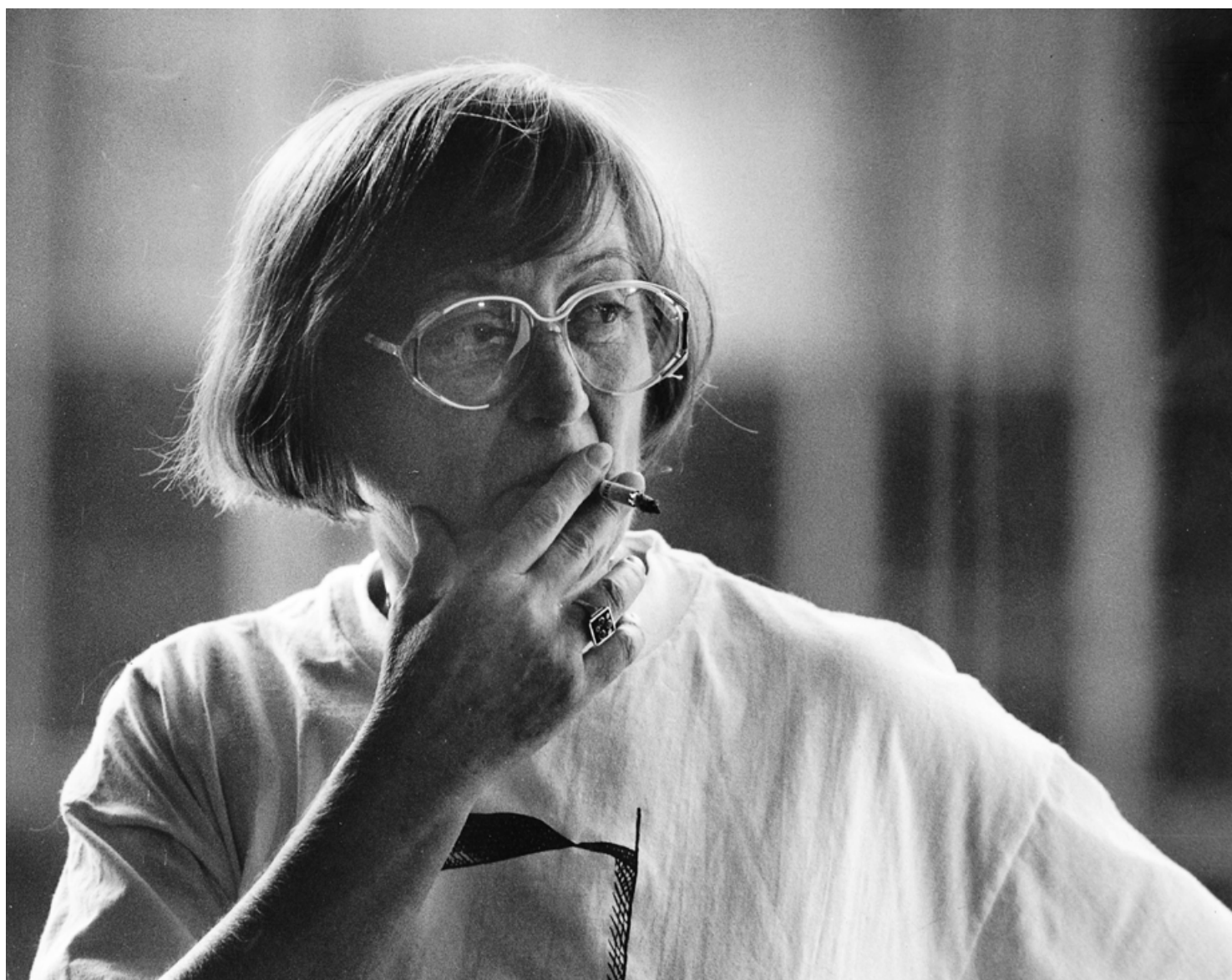

VŠECHNY ŽIVOTY ZDENY SALIVAROVÉ

Michal Přibán

Odchod spisovatelky, nakladatelky a v mládí i překladatelky, herečky a zpěvačky Zdeny Salivarové-Škvorecké je jednou z největších literárních ztrát končícího roku. O udělení Státní ceny za literaturu, kterou v polovině října mohly převzít už jen její neteře, se však dozvěděla včas a ze světa odcházela s vědomím, že si česká kultura váží práce, kterou pro ni zvláště během dvaceti exilových let vykonala. O světské slávě polní trávě sice za téměř dvaadevadesát let svého života něco věděla, ale uvnitř se z tohoto ocenění určitě dokázala i zaradovat.

Naposledy jsme se viděli koncem dubna letošního roku v torontské nemocnici. V okamžiku jejího odchodu se uzavřelo naše třicetileté blízké přátelství, které jsem vždy považoval za jeden z nejkrásnějších darů svého života. Osobně jsem Zdenu poznal jako redaktor *Lidových novin*, pověřený pořídit s ní rozhovor pro moravskou přílohu deníku. Později jsem se stal jedním z editorů Spisů Josefa Škvoreckého a profesní vztah s oběma manžely se brzy změnil ve vztah osobní a rodinný. Poznal jsem Zdenu Salivarovou nejen jako spisovatelku a nakladatelku, ale také jako kuchařku, čtenářku (v jednom případě dokonce jako lektorku mé vlastní knihy) i jako strážkyni brány, která chránila rodinné soukromí před nezvanými návštěvami a Josefovou příliš vstřícnou a dobrotivou povahou.

Zdena Salivarová se narodila v Praze dne 21. října 1933 do rodiny knihkupce

a nakladatele Jaroslava Salivara, který v branži neměl příliš dobrou pověst. K životu i práci přistupoval mírně řečeno lehkovážně, takže zvláště v období hospodářské krize žila jeho rodina (Zdena měla starší sourozence Vlastu a Lumíra) v téměř čítankové chudobě. „Táta haur“, jak ho jednou pojmenuje Josef Škvorecký, byl tu a tam předmětem zájmu prvorepublikových policistů, zpravidla se mu však podařilo zavčas dohodnout s věřiteli a nebezpečí zažehnat. Za války zažil nečekaný profesní i obchodní vzestup, neboť zájem o českou knihu byl za protektorátu značný.

Ještě za války nastoupila desetiletá Zdena na Vyšší dívčí školu, která byla záhy přeměněna v Dívčí reálné gymnázium. Již jako gymnazistka tady prožila jak konec války, tak o tři roky později konec demokratického Československa. Jednoho dne školní rozhlas oznámil, že slečna Salivarová

↑ Zdena Salivarová
v 90. letech

si má vzít všechny věci a z vážných důvodů odejít domů. Když tam Zdena doběhla, ze schodů domu v Pařížské ulici, kde táta haur v době svého obchodního úspěchu rodinu ubytoval, stěhováci právě snášeli jejich nábytek. Knihkupec Salivar totiž odmítl předat svůj podnik do „národní správy“ a znovu se stal předmětem zájmu policistů, tentokrát ovšem již nikoli těch prvorepublikových. S „věřiteli“ se tentokrát nedomluvil, rodinu přestěhovali do pavlačového domu v Karlíně a tatínek putoval do vězení.

Sotva plnoletý bratr Lumír dopadl ještě hůř. I on byl v roce 1949 odsouzen ke krátkému trestu za napomáhání k útěku přátel

**S Tomášem Sixtou o současných výzvách křesťanství,
náboženské výchově, vzteku na Boha či smyslu pokání**

NECHAL BYCH BOHA BÝT BOHEM

Text Josefína Formanová

Foto Petr Soukal

← Tomáš Sixta
v Římě

Ani progresivismus v podobě veřejné a právní reflexe sexuálního zneužívání v církvi, ani působení otevřených kněží v jejím jádru či dobře cílená charita dnes nedovedou zabránit tomu, aby „se kostely nepřestávaly vyprazdňovat“, píše Tomáš Halík v úvodu knižního hitu německého sociologa a teologa Jana Loffelda *Když Bůh nikomu nechybí. Úvahy o náboženské lhostejnosti* (2024, česky 2025). Dnes přitom máme důkazy i o opaku: podle nejnovějších dat společnosti Barna šedesát šest procent dospělých Američanů deklaruje oddanost Kristu, což představuje nárůst o dvanáct procent od roku 2021, kdy úroveň tohoto závazku dosahovala minima za více než tři dekády. Jiný německý teolog, Johannes Hartl, zase v podcastu *Ausbrechen. Ankommen* uvažuje, proč mladí Angličané opět plní kostely.

Tomáši, kde je pravda?

Loffeld ve zmiňované knize na základě současného poznání v sociologii náboženství mluví o sekularizaci jako megatrendu, tedy jako o něčem globálním, dlouhodobém a nezastavitelném. Důležité jsou tři kontexty této publikace: zaprvé Loffeld zde míří do značné míry dovnitř křesťanských církví, které chce vystavit tvrdé pravdě, zadruhé jako německý autor vychází ze zkušenosti země jako Německo či Nizozemsko a zatřetí popularizační žánr knihy z podstaty nemůže nabídnout hlubší diferenciaci.

Nicméně jak už vyplývá z tvé otázky, možná se dnes nacházíme v bodě zlomu. Zatímco některé „křesťanské země“ stále zažívají rychlejší či pozvolnější sekularizaci a s ní spjaté „vyprazdňování kostelů“, v jiných zemích začal v posledních letech setrvale stoupat počet křtů dospělých. Často se zmiňuje především Francie, viděl

jsem však i statistiky dokládající podobný jev v Belgii. Roli tu samozřejmě mohou hrát i další faktory a je třeba říct, že tyto statistiky vydávají většinou místní církevní orgány a přání tady může být otcem myšlenky. Sledovat vývoj v dalších letech bude nesmírně zajímavé, zatím bych byl však velmi opatrný.

Pozoruje tedy dnes euroamerické církevní společenství odliv, nebo příliv věřících?

Světově absolutní počet křesťanů stoupá. Důvodem nejsou konverze, ale vyšší porodnost v zemích, kde je křesťanství na vzestupu či má hojně zastoupení. V euroamerické civilizaci naopak sledujeme postupný a dlouhodobý odliv věřících. Důležité jsou ale další okolnosti: některé průzkumy například naznačují, že v generaci Z lehce stoupá podíl těch, kdo se označují jako věřící či mají vyšší citlivost pro spiritualitu a chápou ji jako něco pozitivního.

Můžeš toto pojetí spirituality přiblížit?

V těchto případech můžeme často pozorovat tzv. *believing without belonging*: fenomén, kdy se lidé označují za věřící, ale bez příslušnosti ke konkrétní církvi či náboženské společnosti. Zároveň se celosvětově projevuje pozvolné slábnutí katolického křesťanství a růst protestantského evangelikalismu a takzvaných letničních (pentekostálních) církví. Ty kladou důraz na osobní náboženskou zkušenost a emoce při svých shromážděních doprovázených moderní náboženskou hudbou — říká se tomu *worship*. Někteří kazatelé spjatí s těmito hnutími také zastávají evangelium prosperity, tedy přesvědčení, že víra v Boha a finanční štedrost vůči církvi bezprostředně přinesou člověku Boží požehnání v podobě zdraví, bohatství a úspěchu. Tyto církve mají také — z pohledu Evropy — velmi konzervativní názory, o jejichž prosazení se často aktivně zasazují. Nemalá

Každý příběh se počítá!

Divadlo Husa na provázku vyhlašuje sběr příběhů pro přípravu výjimečné autorské inscenace *Everybody Hurts* v režii Jana Mikuláška.

8 miliard lidí. A každý se někdy trápí. V dobách společenských, ekonomických a politických krizí toužíme na Provázku zaměřit pozornost nejen na zatěžkávací zkoušky, jimiž jako jednotlivci a společenství procházíme, ale zejména na to, co nám dává sílu těžkosti a trápení překonat.

Máte chuť přidat se k nám? Poslední inscenací sezony 2025/26 bychom chtěli vytvořit prostor pro hledání, zkoumání a sdílení toho, co nás posiluje. Její inspirací i scénářem byste se přitom měli stát právě vy, vaše zkušenosti a příběhy.

Vzpomenete si na nějaký zvlášť těžký okamžik ve svém životě? Co vám dalo sílu jej překonat? Kdy vám bylo jasné, že jste jej překonali?

Každý příběh se počítá. I v několika větách může povzbudit, inspirovat, zachránit. Ten svůj můžete již teď anonymně sdílet na odkazu nahoře.

Sebrané příběhy poslouží jako volná a anonymní inspirace tvůrčímu týmu. Premiéra inscenace proběhne 10. června 2026.

Rádi byste se o svůj příběh podělili osobně? Máte tip na člověka, jehož příběh bychom neměli minout? Ozvěte se nám na e-mail vyzva@provazek.cz a my se s vámi rádi setkáme.

Děkujeme, že tvoříte s námi!
Váš Provázek

Divadlo provazek.cz Husa na provázku

MEDÚZY

Jakub Stanjura

**PÍSEŇ
PROROKA**

Paul Lynch

**ROK
S OSTATNÍMI
SIROTKY**

Václav Jamek

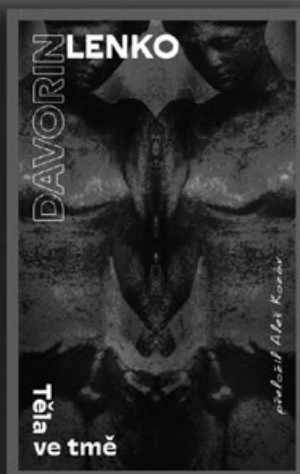
**TOYEN,
LÉTA EROTICKÁ**

Andrea Sedláčková

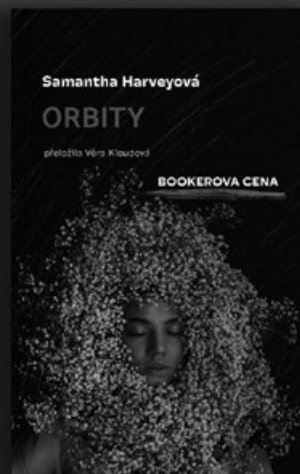
TĚLA VE TMĚ
DAVORIN LENKO

Napsal jsem
svou chmurnou
budoucnost.

Muži se podvolují
strachu o holý
život, ale ženy jsou
připraveny prolít krev.

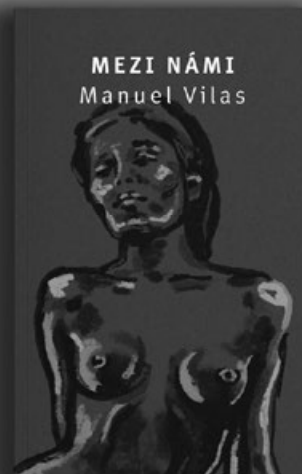
ORBITY
SAMANTHA HARVEYOVÁ

Tváří v tvář nekonečnu.

PŘIŠLA ZA SVÍTÁNÍ
SANDRINE COLLETTE

MEZI NÁMI
MANUEL VILAS

Mezi námi je prostor
pro pravdu i sebeklam.

NAKLADATELSTVÍ BETA
Knihy, které nejsou černobílé

svetovka.cz			Aktuální čísla	
 Měsíčník pro světovou literaturu			# 06/2025 <i>vize potopy v anglofonních románech</i>	
			# 07/2025 <i>identita v argentinské literatuře</i>	
			# 08/2025 <i>moderní mongolská literatura</i>	
			# 09/2025 <i>moře a pohyb v karibské poezii</i>	
			Připravujeme	
překlady			# 10/2025 <i>femicida</i>	
rozhovory			# 01/2026 <i>literatury jižní Asie</i>	
eseje			# 02/2026 <i>neživá příroda</i>	
			# 03/2026 <i>romská literatura</i>	
			Roční předplatné objednávejte na svetovka.cz/jak-koupit	

Vychází 107. číslo revue

ANALOGON

SURREALISMUS - PSYCHOANALÝZA - ANTROPOLOGIE - PŘÍČNÉ VĚDY

tentokrát na téma

PESIMISMUS & ZKLAMÁNÍ

Pokušení existovat (**E. M. Cioran**); **B. Schmitt**: Alphonse Rabbe / Anatole Crabbe; **P. Eluard / M. Ernst**: Neštěstí nesmrtelných; **T. McGowan**: Požitek z toho, co nemáme; **V. Effenberger**: Revolver Majakovského; **E. Thacker**: O pesimismu; **A. Lass**: Dvojhlas zklamání; Zanechte některých nadějí I (Antologie zneklidňující poezie: **L. -P. Fargue**, **Y. Elléouët**, **J.-Cl. Silbermann**, **J. Rigaut**); **D. Benatar**: Postavení člověka je tragické; **R. Topor**: 100 dobrých důvodů, proč se hned teď zabít; **San**: Apokalyptická kultura; Zanechte některých nadějí II (Antologie zneklidňující poezie: (V. Effenberger, K. Šebek, J. Janda, F. Dryje); **J. Švankmajer**: Prostor rozkoše aneb Pesimistická integrita; **Meng Jiao**: Poezie marnosti; **V. Ryčl**: Konec všemu udělá až průtrž mračen; **B. Schmitt**: Zemřu naruby; **J. K. Šlejhar**: Celou trýzeň, celé neštěstí; **T. Kroupa**: Očkování Lynchem; **Z. Justoň**: Z deníku; **M. Novotný**: ... už budu o něm jenom číst; **I. Purš**: Vzpomínka na Zdeňka Justoně; **F. Dryje**: Nápodobně, Zdeňku!; **I. Horáček**: Vrabec v hrsti

Vydává: Sdružení Analogonu, Mezivřší 31, 147 00 Praha 4

Vydavatel + redakce: tel.: 725 508 577; dryje@surrealismus.czDistribuce: KOSMAS, s. r. o., Lublaňská 34, 120 00 Praha 2 (222 510 749; www.kosmas.cz);předplatné: Tomáš Kroupa, tokroup@seznam.cz, tel: 731 328 058www.analogon.cz

Vychází nové číslo Revue Prostor

www.revueprostor.cz

IG: @revueprostor

REVUE
PROSTOR

124

Zvuk a sluch
Na vlnách
sound studies

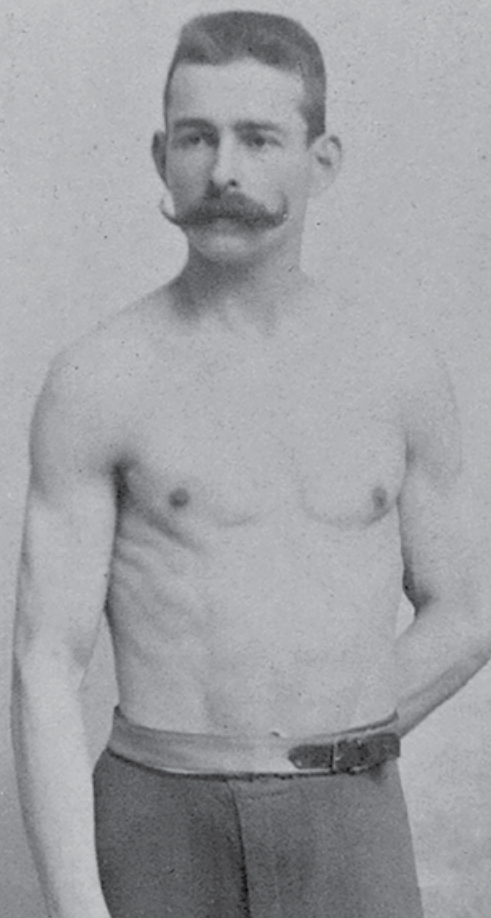
Jak zní život v hlíně nebo pod vodou?
Jak se vyvíjel vztah k hluku velkoměst?
Jaká je ekologická stopa zvukových nosičů?
Nebo proč se s nasazením sluchátek
ocitáme v tzv. sonické děloze?

3/25

www.souvislosti.cz

revue pro literaturu a kulturu

Turner
Carvalho
Auvergne
Doležal
Petráček
Kroutvor
Hrdlička
Hummel

Dvořáková
Pavlovič
Děžinský
Vodáčková
Fibich
Rekola
Rabelais
Walkerová
Ulmanová
Jareš
Šlajchrt
Zizler

rukopisplus.cz

Rukopis plus Časopis o psaní 12 2025

remiz!
(trigonometrický bod)

na kvasji pečúzu lež!

Vyskázání trigonometrický bod

S. Raghavaram

poškození se třesla → CAPSLOCKEM

B

7. szociális szolgálatok vezetése és szervezése

PIV

hsc

1994

Q&A

1000

Kann z. nicht

~~Já jsem pracoval~~

jack jink

1.0.1 ✓

on Ty: p + q SE

~~J'ai j'en m'e la d'et~~

3. ~~Výřábem trigonometricko~~

To jsou lajdáci

VŠKK

Vysoká škola kreativní komunikace

Na Pankráci 54, 140 00 Praha 4

rukopisplus.cz vskk.cz

literarni-akademie.cz praguecom.com

V Š K X

VYSOKÁ ŠKOLA
KREATIVNÍ
KOMUNIKACE

Co je na tom špatného? – Už zase procházím kolem bytovky, kde se, dnes zrovna v pořádně silném větru, staví celé nové patro, nad ním půdní byt a střecha. Dělníci už asi práci dokončují, protože na jednom z posledních kolmojdoucích neseříznutých trámů, který hloupě trčí u komína a převyšuje ho, uvádá přidrátovaná metla, jaká přece vždycky oznamuje zdárný konec stavby. Ale okna přístavby nejsou zatím zasazena, kvádry a cihly nových zdí čekají na omítnutí a střecha doposud zůstává úplně odkrytá, nejenom bez tašek, ale i bez latí. Mezi nahými těly trámů, jejichž belost chvílemi úplně splývá s neklidným svícením slunce, které od rána pálí do mraků a větru, pleskají a blýskají plachty. Co je na tom špatného, že chci, aby ses, čtenáři, díval jako já? Že tímhle směrem naplínám všechny síly?

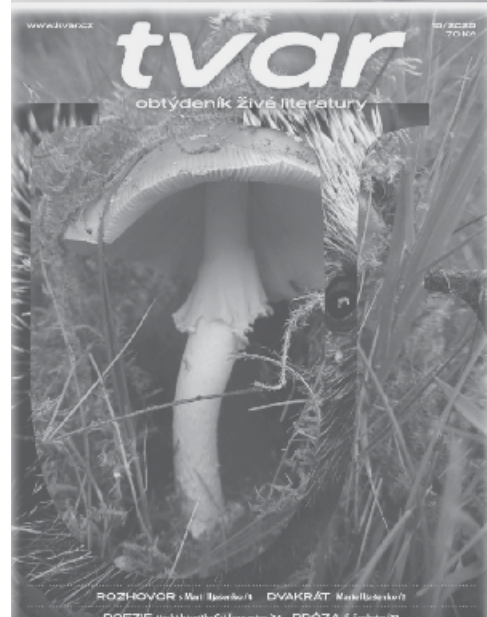
Nové číslo v prodeji

Otevřený tradici,

věrný jinakosti.

Od roku 1990.

Předplatte si Tvar za 1 050 Kč ročně

Meme

ODDALOVÁNÍ KONCE

Jakub Jetmar

„Představte si, že pracujete v továrně na masturbaci v pekle. Připojujete se na domluvený pracovní videohovor. Co vidíte? Vidíte to, co jsem viděl já v GoonVerse.“ Patrně nejsdílenější americký esej letošního podzimu pojednává o gooningu, internetově-sexuální kratochvíli, při níž se ultramaratonci autoerotismu snaží několika-hodinovou masturbací dosáhnout blažené euforie, smrti ega, satori, prozření nebo též jejich jazykem *goonstate*.

Nazývají se pornosexuály, mají vyňuťané špeluňky plné obrazovek s erotikou, přihrádek na sexuální pomůcky a lubrikační gely — viz též *gooncaves*, soudobá obdoba tátovy dílny —, masturbaci věnují většinu svého volného času. To všechno jsem tušil. Až etnografické zapálení Daniela Koltitze, autora eseje pro *Harper's Magazine*, mi však ukázalo sociální rozměr závodní samohany.

Adepti gooningu vzájemně sdílejí odkazy na pornografii, vyrábějí pro sebe masochisticko-hypnotické pornokoláže, které povzbuzují, abys vydržel, mastruboval dál, ještě jednou oddálil orgasmus, goonstate se totiž blíží, a v neposlední řadě společně masturbují. Skuteční gourmeti pořádají i živá setkání, rozšířenější však bývá anonymní sdružování na discordových serverech, jako je už zmíněný GoonVerse. V nich většinu obrazovky zabírá samozřejmě porno. Kolem dokola ho ale opentluží malé boxíky s živými záběry z pokojů jednotlivých frekventantů. Připomínají herní streamery, jen tady záběr zachycuje postavy od krku dolů. Všichni tak na svou pracovní slast vzájemně dohlíží, přibližuje poněkud vykořeněný Koltitz.

Poznání gooningu nás může vést k různým závěrům. Můžeme se znepokojit. Omladina tráví nejlepší roky svého života tím, že se koupe v kyselé lázni pornografie; doslova se nechává sexuálně dominovat médii. Můžeme to pojmout jako vypouklé zrcadlo doby. Kolik z nás šmejdí hodiny po internetu, abychom konečně došli vytržení z nešťastného světa. Může nás to politicky mobilizovat. Očividně máme stále větší problém s osaměním, zejména mužů, kterým systém místo sdružování se v odborech nabízí spíše krypto a porno. Nebo se můžeme věnovat literatuře.

Poslední možnost si našťástí vybral Tony Tulathimutte. Jeho loňská sbírka satirických povídek *Rejection* zkoumá temné kouty internetu, činí tak v závrať, údiv či zhnusení budícím detailu. Mezi vrcholné pasáže přitom patří poptávka po pornografii na míru, v níž má gigantický penis hlavního hrdiny a goonera Kanta schopnost přeměňovat uhlík na penisovou hmotu, pomáhá proto se zvrácením klimatické krize — mezitím se ale stává udržení jeho erekce otázkou planetárního přežití. Ostatně někteří by mohli říct, že nejdekadentnější gooneři se vždy rekrutovali z literátů.

Autor je novinář.

HOST → 26

Osobnost

MARTIN KYŠPERSKÝ
ANNA BEATA HÁBLOVÁ

Téma

LÁSZLÓ
KRASZNAHORKAI

Historie

JOSIF BRODSKIJ

Básník čísla

ERIK JAKUB GROCH

Esej

PROČ ČÍST BIBLI

Rozhovor

PAUL LYNCH

**Aforismus? Oheň bez plamenů.
To dá rozum, že se u něj nikdo nezahřeje.**

Emil Cioran

— AUKČNÍ DŮM —
ZEZULA

Přijímáme bibliofilie,
fotografie a vzácné tisky do
připravované jarní aukce.

Privátní prodej
Poradenství
Budování sbírek

Vaše sbírky ⇌ Naše zkušenosti

Hlinky 59/I42c, 603 00 Brno
aukce@papilio.cz
www.aukcni-dum-zezula.cz

